

Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduse nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra. Eriolukorra lahendamiseks kehtestasid Vabariigi Valitsus ja eriolukorra juht eriolukorra meetmed, mille eesmärk oli tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARSCoV-2 epideemilist levikut. Vabariigi Valitsuse kehtestatud eriolukord lõppes 16. mail 2020. a.

Eriolukorra lõppedes kehtestas Vabariigi Valitsus liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud, mille eesmärk on ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut.

2. Selgitused korralduse kohta

Käesoleva Vabariigi Valitsuse korraldusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korraldust nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ (edaspidi *korraldus nr 282*). Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi NETS) § 28 lõike 6 alusel, arvestades sama paragrahvi lõike 5 punkti 3 ning lõikeid 8 ja 9.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 34 kohaselt on igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks.

Korraldusega nähakse ette nakkushaiguse leviku tõkestamiseks kehtestatud liikumisvabaduse piirangu erand Eesti ametiasutuse kutsel Eestisse saabuvatele välisdelegatsioonide liikmetele. Muudatus on seotud Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korralduse nr 169 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ (edaspidi *korraldus nr 169*) muudatusega, millega lisatakse Eesti ametiasutuse kutsel Eestisse saabuvad välisdelegatsioonide liikmed nende isikute loetellu, kellel on lubatud ületada Eesti riigipiiri Eestisse sisenemiseks.

Kehtestatud liikumisvabaduse piirangud on endiselt vajalikud, kuna Terviseameti hinnangul on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 haigus nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt lähikokkupuutel nakkusohtliku inimesega, kellel on iseloomulikud sümptomid. See ei välista, et viirust on võimalik saada asümptomaatilise nakatunuga lähikontaktis olles või saastunud pindade ning käte kaudu. Viirus levib tõhusamalt siseruumides ning sellest on mõjutatud eelkõige riskirühmad (sh vanemaealised).

Korralduse punkti 1 alapunktiga 1 täiendatakse korralduse nr 282 punkti 3 alapunkti 3. Isikute suhtes, kes on ületanud riigipiiri, kehtib üldine 14-päevane liikumisvabaduse piirang,

mis tähendab, et isik, kes on Eestisse saabunud, ei tohi lahkuda oma elukohast või püsivast viibimiskohast. Korralduse nr 282 punktis 3 on sätestatud loetelu, millistel juhtudel isik võib tingimuslikult ning piiratud eesmärkidel oma püsivast elu- või viibimiskohast lahkuda. Nimetatud loetelu täiendatakse erandiga, mis lubab isikul oma püsivast elu- või viibimiskohast lahkuda vältimatul perekondlikul sündmusel osalemiseks tingimusel, et ta on teinud Eestisse saabumise järgselt vähemalt ühe COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testi, mille tulemus on negatiivne. Perekondlikuks sündmuseks, millel osalemine on vältimatult vajalik, võivad olla nt matused, haige perekonnaliikme vältimatu külastamine vms. Isik peab elu- või viibimiskohast lahkudes järgima Vabariigi Valitsuse või Terviseameti kehtestatud meetmeid võimaliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks ning võtma kasutusele kõik meetmed, et viiruse levikut tõkestada. Samuti teavitama eelkõige tervishoiuteenuse või hoolekandeteenuse pakkujat, et isiku näol on tegemist tingimusliku liikumisvabaduse piiranguga isikuga, kes on läbinud Eestis vähemalt ühe COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testi ja saanud käte negatiivse tulemuse. Lisaks tuleb isikul arvestada, et tervishoiuteenuse, hoolekandeteenuse jmt teenuse pakkuja võib piirata isikule siiski ligipääsu või kohustada isikut võtma kasutusele lisanduvaid haiguse võimalikku levikut piiravaid meetmeid, nt isikukaitsevahendite kasutamine.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 2 muudetakse korralduse nr 282 punkti 4 alapunkti 1 ja sõnastatakse see uuesti. Korralduse nr 282 punktiga 4 on kehtestatud loetelu isikutest, kelle suhtes üldist liikumisvabaduse piirangut ei kohaldata. Muudatusega lisatakse liikumisvabaduse piirangutest vabastatud isikute loetellu riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutuse kutsel Eestisse saabuvate välisdelegatsioonide liikmed. Selleks, et Eestisse saabuvad väliskülalised saaksid osaleda põhjendatud ja vältimatutel töökohtumistel ja -tegevustes, on põhjendatud nad Eestisse saabumise järgsest liikumisvabaduse piirangust vabastada. Muudatuse eesmärgiks on tagada välissuhtluse sujuv ja tõrgeteta jätkumine. Erand kehtib nii Eesti kodanikust, Euroopa Liidu kodanikust kui ka kolmanda riigi kodanikust välisdelegatsiooni liikmele.

Delegatsiooni liikmete hulka loetakse nii delegatsiooni juht, delegatsiooni liikmed kui ka saatvad isikud. Nimetatud isikute andmed tuleb edastada kutsuja poolt Politsei- ja Piirivalveametile ning Terviseametile mõistliku aja jooksul enne saabumist asutuse juhi või muu volitatud ja pädeva ametniku poolt. Ametlike kohtumiste korraldajatel on kohustus tagada, et rakendatakse Eestis kehtivaid COVID-19 haiguse leviku tõkestamise meetmeid ning vajadusel piirata delegatsiooni suurust. COVID-19 haiguse leviku riski minimeerimiseks on võimalik kasutada erinevaid meetmeid, mh delegatsiooni liikmetel läbida lähteriigis testimine, vältida reisimisel ühistranspordivahendeid, vältida Eestis olles kontakte väljaspool tööülesannete täitmist, kasutada isikukaitsevahendeid jne. Nii väliskülalise Eestisse kutsuja kui isik ise peavad järgima kehtestatud meetmeid võimaliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks ning võtma kasutusele kõik meetmed, et viiruse võimalikku levikut tõkestada.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 3 muudetakse korralduse nr 282 punkti 4 alapunkti 1 ja tehakse selles muudatus, mis jõustub 1. septembril 2020. a. Muudatusega arvatakse üldise liikumisvabaduse piirangust vabastatud hulgast välja välismaalased, kellele Eestisse sisenemise õigus on antud eritaotluse alusel. Senise regulatsiooni kohaselt on välismaalased, kes on Eestisse tulnud eritaotluse alusel, automaatselt ja täielikult liikumisvabaduse piirangust vabastatud ning nendel ei ole kohustust viibida Eestisse saabumise järgselt 14 päeva oma püsivas elu- või viibimiskohas. Korralduse nr 169 punkti 13 alapunktis 2 sätestatud eritaotluse

eesmärk on võimaldada riigipiiri ületada erandjuhtudel, nagu nt pereliikme matused, pulmad, pereliikme haigestumine, hädavajalik kohtumine pereliikmega jmt. Eritaotlus võimaldab Eestisse sisenemise õigust taotleda välismaalastel, kellele ei laiene Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele kehtiv isikute vaba liikumise õigus.

Muudatuse jõustumise järgselt kehtib eritaotluse alusel Eestisse siseneda lubatud välismaalasele üldine liikumisvabaduse piirang ning ta ei tohi 14 päeva jooksul oma püsivast elu-või viibimiskohast lahkuda. Võttes arvesse, et eritaotluse alusel Eestisse saabuv isik võib tulla ka riigist, kus COVID-19 haigust põhjustavasse koronaviirusesse haigestumus on kõrge, ei ole nende isikute täielik vabastamine üldisest liikumisvabaduse piirangust põhjendatud. Korralduse nr 282 punktis 3 on sätestatud loetelu, millistel juhtudel isik võib tingimuslikult oma püsivast elu- või viibimiskohast lahkuda. Sellesse loetellu lisatakse ka vältimatutel perekondlikel sündmustel osalemine. Seega on muudatuste jõustumisel eritaotluse alusel Eestisse siseneda lubatud välismaalasel edaspidi õigus enne 14 päeva möödumist oma püsivast elu- või viibimiskohast lahkuda, kui ta osaleb edasilükkamatul ja vältimatul perekondlikul sündmusel, tingimusel, et ta on teinud Eestisse saabumise järgselt vähemalt ühe COVID-19 haigust põhjustava koronaviiruse SARS-CoV-2 testi, mille tulemus on negatiivne. Muus osas rakendub isikule üldine liikumisvabaduse piirang ja sellest vabastamise tingimused ning rakendamise erisused.

Korralduse punktiga 2 sätestatakse, et korralduses kehtestatud nõuete üle teeb järelevalvet Terviseamet. Järelevalvekohustus tuleneb nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusest. Terviseamet saab vastavalt halduskoostöö seadusele paluda ametiabi Politsei- ja Piirivalveametilt.

Korralduse punktiga 3 nähakse ette korralduse jõustumine 28. augustil 2020. a. Korralduse punkti 1 alapunkt 1, millega muudetakse korralduse nr 282 punkti 3 alapunkti 3, ja milles nähakse ette liikumisvabaduse piirangu erisused isikutele, kes soovivad osaleda vältimatutel perekondlikel sündmustel, jõustuvad 1. septembril 2020. a. Ka korralduse punkti 1 alapunkt 3, millega jäetakse liikumisvabaduse piirangu erandite hulgast välja eritaotluse alusel Eestisse siseneda lubatud välismaalased, jõustub 1. septembril 2020. a.

Korralduse punktiga 4 nähakse ette, et korraldus tuleb avaldada Vabariigi Valitsuse veebilehel ja Riigi Teatajas.

Korralduse seletuskirja on koostanud Riigikantselei ametnikud koostöös Välisministeeriumi ametnikega.

Viiruse leviku tõkestamise meetme nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korrakaitseaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha maksimaalne suurus on korrakaitseaduse § 23 lõike 4 kohaselt 9600 eurot. Sunniraha, mille eesmärk on kohustada korralduses kehtestatud nõudeid, meetmeid ja piiranguid järgima ning ära hoida viiruse levikut, võib määrata korduvalt.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide Vabariigi Valitsusele 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.